

Izvještaj o radu Sigurne kuće za žene i djecu žrtve nasilja u porodici Banja Luka 2009. godina

Udružene žene Banja Luka
Adresa: Kalemegdanska 18, 78000 Banja Luka
Bosna i Hercegovina
Telefon/faks: 051 463 143
Telefon: 051 462 146
E-mail: office@unitedwomenbl.org
Web: <http://www.unitedwomenbl.org>

I. Uvodna analiza sa osvrtom na protekli period

Sigurna kuća za žene i djecu žrtve nasilja u porodici na regiji koju pokriva Grad Banja Luka je osnovana na inicijativu NVO "Udružene žene" Banja Luka i počela je sa radom 12. februara 2007. godine, kada su stečeni svi uslovi za rad i finansiranje tekućih troškova Sigurne kuće.

Sigurna kuća Banja Luka je od strane Odeljenja za društvene djelatnosti u sklopu Administrativne službe grada Banja Luka u istom periodu dobila Rješenje kojim se utvrdila ispunjenost uslova u pogledu prostora, opreme i stručnih radnica/ka za otvaranje i rad Sigurne kuće uz pismenu saglasnost Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Vlade Republike Srpske. Takođe, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite je 07. marta 2007. godine dalo saglasnost na Kućni red Sigurne kuće i pravila koja postoje unutar iste, shodno odredbama člana 14. stav 2. Pravilnika o načinu i mjestu obezbjeđenja zaštite žrtve nasilja u porodici (Službeni glasnik Republike Srpske; broj: 97/06). U skladu s tim, Sigurna kuća u Banja Luci je postala prvi objekat ovakvog tipa koji je dobio odobrenje za otvaranje i rad. Iste godine, odobrenje za rad su dobile i Sigurne kuće u Modriči i Prijedoru. Ukupni kapacitet Sigurnih kuća u Republici Srpskoj je 57 kreveta za žene i djecu u pratnji koje su pretrpjele jedan ili više oblika porodičnog nasilja. U proteklom periodu su postojale određene inicijative za otvaranjem Sigurnih kuća na području Bijeljine i Trebinja, ali nikakvi konkretni koraci nisu pokrenuti po tom pitanju.

Način finansiranja Sigurne kuće u Banjaluci je od samog početka rada skloništa podržan od strane lokalne zajednice Grada Banja Luka a kasnije i Vlade RS preko Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite RS sa određenim promjenama svog modaliteta. Finansiranje rada Sigurne kuće u Banjaluci za 2007. godinu je išlo iz dva izvora - od strane Administrativne službe grada Banja Luka i lokalnih centara za socijalni rad. Administrativna služba Grada je izdvojila sredstva koja su predstavljala 40% ukupnog godišnjeg budžeta, dok je 60% trebalo biti izdvojeno od strane nadležnih centara za socijalni rad u zavisnosti odakle su žene i djeca u pratnji dolazile. Nadležni centri za socijalni rad su plaćali na boravak po osobi na dnevnoj bazi po 25 KM.

U toku 2007. godine u Sigurnoj kući je boravilo 48 osoba, i to 22 žene i 26 djece sa područja Banja Luke, Laktaša, Kneževa, Bratunca, Prijedora, Gradiške, Istočnog Sarajeva, Ugljevika, Kotor Varoši i Gacka. Centar za socijalni rad Laktaši, Istočno Sarajevo, Bratunca, Kneževo, Kotor Varoš i Prijedor nije snosio troškove za klijentice sa svojih područja, pravdajući to nepostojanjem ugovora kojim bi oni pokrivali boravak, kao i time da nisu učestvovali u smještaju žrtava nasilja. Razlog usljed kojeg centri za socijalni rad iz ostalih gradova RS nisu donosili odluku o smještaju žena koje su prijavile nasilje od strane nekog člana porodičnog domaćinstva, niti su smještaj u Sklonište uzimali u obzir kao jedan od mogućnosti pružanja pomoći žrtvama porodičnog nasilja je zapravo ograničen budžet lokalnih centara za socijalni rad koji nije predviđao određenu finansijsku stavku za ovu kategoriju stanovništva.

Činjenica o malim budžetima u ostalim opštinama je potakla Udružene žene za iznalaženje sistemskog rješenja finansiranja Sigurnih kuća u Republici Srpskoj. Model finansiranja je činio obezbjeđenje 70% ukupnih sredstava iz entitetskog budžeta, dok se ostatak izdvajao iz budžeta lokalne zajednice. Ovaj način finansiranja koji je je na samom početku godine doveo do povećanog broja korisnica i djece u pratnji u odnosi na isti period prethodne godine. U toku 2008. godine period boravka i broj osoba koje su koristile usluge Sigurne kuće je bio veći za gotovo 50% u odnosu na 2007. godinu. Rad Sigurne kuće u prvoj polovini godine je bio znatno otežan usljed nedostatka sredstava za tekuće funkcionisanje skloništa, što je posljedica sporog punjenja budžeta i mnogih administrativnih prepreka. S druge strane, u tom periodu široj javnosti je bila poznata činjenica o finansiranju skloništa i oslobađanju lokalnih zajednica troškova smještaja, te je došlo do brze ispunjenosti smještajnih kapaciteta. Na različite načine je osoblje Udruženih žena i Sigurne kuće obezbjeđivalo sklonište namirnicama i potrebnim sredstvima za žene i djecu. U pomenutom periodu usluge Sigurne kuće su koristile žene iz mnogih gradova Republike Srpske i to Banja Luke,

Kneževa, Gradiške, Kotor Varoši, Čelinca, Laktaša, Ribnika, Srpca, Mrkonjić Grada, Zvornika i jedna korisnica sa teritorije Republike Srbije.

Globalna ekonomska kriza je ostavila mnogostruke posljedice na planirani budžet Vlade RS kroz brojna finansijska smanjenja i sankcionisanja pojedinih budžetskih stavki. Tokom prve polovine 2009. godine Vlada RS nije uplatila Sigurnim kućama niti jednu konvertibilnu marku, a objašnjenja od strane resornog Ministarstva su varirala od pozivanja na nedovoljno punjenje budžeta usljed ekonomske globalne krize do isticanja prioriternih kategorija stanovništva koje trebaju pomoć. Jedina sredstva koja su uplaćena Sigurnoj kući u Banjaluci su bila sredstva dobijena od Administrativne službe Grada Banja Luka kroz redovne mjesečne tranše u procentualnom godišnjem iznosu od 30% ukupnog godišnjeg budžeta Sigurne kuće. Taj iznos nije bio dovoljan da pokrije osnovne potrebe tekućeg održavanja Skloništa i troškove hrane i sredstava za ličnu higijenu za korisnice i djecu u pratnji. Iz tih razloga osoblje Udruženih žena i Sigurne kuće je bilo primorano da najavi privremeno zatvaranje skloništa do momenta preuzimanja odgovornosti Vlade RS po pitanju finansijske podrške Sigurnoj kući. Najteži momenat je bilo nepostojanje bilo kakve povratne informacije od strane resornog ministarstva te neizvjesnost sudbine 18 osoba, žena i djece koja su u tom periodu boravila u Skloništu. Informaciju o zvaničnom zatvaranju Sigurne kuće u Banjaluci te izlasku 18 osoba iz Sigurne kuće su propratili svi pisani i elektronski mediji, te je istog dana ministar finansija g-din Aleksandar Džombić obećao rješenje problema Sigurnih kuća u RS te istakao da nikakva štednja na žrtvama porodičnog nasilja ne smije postojati. U narednih par mjeseci Vlada RS je izvršila ukupnu uplatu sredstava za sva skloništa.

U toku 2009. godine utočište u Sigurnoj kući su potražile žene i djeca sa područja Banja Luke, Laktaša, Gradiške, Ribnika, Kneževa, Srpca, Novog Grada, Prnjavora, Drvara, Glamoča, Šipova i Zvornika. Nijedna lokalna zajednica, osim Banja Luke nije imala izdvojenu budžetsku stavku namijenjenu za zaštitu žrtava porodičnog nasilja. Iste godine kao jedna od aktivnosti u sklopu projekta "Žena danas" podržanog od strane švedske fondacije Kvinna Till Kvinna je bilo i razmatranje mogućnosti za planiranjem posebnih budžetskih stavki u budžetima lokalnih zajednica za finansiranje smještaja žrtava nasilja. U novoformiranim opštinskim Komisijama za ravnopravnost polova u Gradišci, Kozarskoj Dubici i Prijedoru je postojala određena inicijativa za planiranjem stavke pomoć žrtvama porodičnog nasilja, ali do momenta pisanja izvještaja nismo imali povratnu informaciju.

Različit pristup stručnog osoblja centara za socijalni rad korisnicama Sigurne kuće u samom početku njihovog boravka je u velikoj mjeri uticao na njihovo osnaživanje i donošenje odluke za povratak u porodicu. Na taj način sve korisnice koje su nakon pretrpljenog, u najvećem broju slučajeva fizičkog nasilja od strane svojih partnera imale potpuno isti tretman u pogledu svojih prava starateljstva nad djecom. Za čitav period boravka ostvarivani su kontakti nasilnika sa djecom, uprkos činjenici da ih je otac do momenta njihovog smještaja u potpunosti ili djelomično zanemarivao u većini slučajeva. Prijedlog Sigurne kuće da se u vremenskom periodu boravka od dvije sedmice onemoguću redovni kontakti nasilnika sa djecom radi brže adaptacije na novostečene uslove. Takođe, jedan od prijedloga je da se za određen vremenski period žene uz vlastiti pristanak zadrže u Sigurnoj kući, bez svakodnevnog viđanja sa nasilnikom i pokušaja pomirenja u prostorijama Centra za socijalni rad. Brojni zakoni kojim su regulisani bračni i porodični odnosi ne uzimaju u obzir stepen posljedica žena žrtava porodičnog nasilja, te njihovu retraumatizaciju sa svakim prijevremenim kontaktom sa nasilnikom i razmatranje rješenja porodičnog problema prije donošenja konačne odluke žene. Nažalost, karika koja i dalje u potpunosti nedostaje u multidisciplinarnom pristupu jeste neregulisani rad sa nasilnicima. Ne postoje mehanizmi izvršavanja određenih zaštitnih mjera kojima se nastoje otkloniti potencijalni uzroci nasilničkog ponašanja, niti načini njihove implementacije.

II Pravni status Udruženja "Udružene žene" Banja Luka

Sigurna kuća Banja Luka djeluje u sastavu Udruženja "Udružene žene" Banja Luka koje je upisano u jedinstveni registar kod Osnovnog suda u Banja Luci pod brojem Rg-123/96 dana 16.8.1996 godine, a uskladilo unutrašnje akte sa odredbama Zakona o udruženjima RS koje promjene su izvršene Rješenjem istog suda broj F-1-181/02.

Udružene žene su dana 14.3.2007. godine dobile odobrenje (broj odobrenja: 10-6-602/06) za rad Sigurne kuće od Administrativne službe Grada Banja Luka na osnovu prethodno pribavljene pismene saglasnosti Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Vlade RS iz Banja Luke broj 05-500-1430/06. Rješenjem kojim se odobrava rad Sigurnoj kući u Banja Luci utvrđeno je da su ispunjeni uslovi u pogledu prostora, opreme i stručnih radnika za otvaranje Sigurne kuće u Banja Luci.

III Smještajni kapacitet Sigurne kuće

Sigurna kuća u Banja Luci je vlasništvo Udruženja "Udružene žene" po osnovu kupoprodajnog ugovora broj Ov-25734/03 od 04.12.2004. godine, upisana u kknj broj 798/01 KO Jagare, Opština Banja Luka.

Ukupni stambeni prostor Sigurne kuće iznosi 229 m², na parceli površine 803 m². Stambeni prostor je savremeno opremljen svim potrebnim uređajima, namještajem i neophodnim tehničkim aparatima za zaposlene, te ispunjava propisane uslove u pogledu tehničke opremljenosti, zaštite i unapređenja životne sredine, zdravstveno-higijenski i drugi propisani uslovi prema Zakonu o klasifikaciji i registru jedinica razvrstavanja. Smještajni kapacitet Sigurne kuće je ograničen na dvadeset četiri osobe, žene sa djecom u pratnji.

IV Struktura zaposlenog i angažovanog osoblja u Sigurnoj kući Banja Luka

U Sigurnoj kući u Banjaluci je stalno i povremeno radno angažovano deset osoba različitog stručnog kadra, unaprijed predviđenog prema Pravilniku o načinu i mjestu sprovođenja zaštitne mjere obezbjeđenja zaštite žrtve nasilja u porodici (Službeni glasnik RS, broj 97/2006).

Strukturu zaposlenog i angažovanog osoblja u Sigurnoj kući čini:

1. Koordinatorica Sigurne kuće – puno radno vrijeme
 2. Diplomirana socijalna radnica – puno radno vrijeme
 3. Četiri medicinske sestre – puno radno vrijeme
 4. Domaćica – puno radno vrijeme
 5. Diplomirana pravnik i advokatica koje dolaze po potrebi o pružanju pravne pomoći podrške kroz pravno savjetovanje, pisanje tužbe za razvod braka i povjeru djece, te regulisanje imovinsko pravnih odnosa, angažovana je po Ugovoru o djelu
 6. Klinička psihologinja – koja dolazi po potrebi i angažovana je po Ugovoru o djelu
 7. Računovođa – Finansijski menadžer Udruženih žena 40% radnog vremena
 8. Knjigovođa – knjigovodstveni biro se plaća po izvršenim uslugama
 9. Revizor – na kraju finansijske godine se angažuje revizorska kuća
- Koordinatorica, socijalna radnica i domaćica su zaposlene na osam sati radnog vremena u periodu od 07:00 do 15:00, svakog radnog dana. Četiri medicinske sestre rade po principu četverobrigadnog sistema, kako bi usluge stručnog osoblja korisnicama i njihovoj djeci bile dostupne tokom 24 sata. Pravnik i klinička psihologinja su za rad sa korisnicama angažovane po potrebi. U toku svog boravka u Sigurnoj kući sve osobe imaju obezbjeđenu medicinsku pomoć i njegu tokom 24 časa, pravnu, psihološku i psihosocijalnu pomoć.

V. Bezbjednost objekta Sigurne kuće

Prema Pravilniku o načinu i mjestu obezbjeđenja zaštite žrtve nasilja (Službeni Glasnik RS, broj 97/2006) predviđeno je obezbjeđenje objekta tokom 24 časa. Međutim, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske nije nadležno za obezbjeđenje objekata ovog tipa, dok su za angažovanje privatnih agencija bila potrebna veća sredstva koja Sigurna kuća nije bila u mogućnosti da izdvoji. Dogovor Ministarstva unutrašnjih poslova RS sklopljen 2007. godine o pojačanoj pažnji objekta Sigurne kuće kroz pozorno – patrolnu tokom 24 časa i hitnog postupanja po pozivu iz Sigurne kuće u slučaju nepredviđenih dolazaka od strane nasilnih i drugih lica još uvijek je na snazi i nije trpio nikakve promjene. Nažalost, i pored postojanja potrebe, pitanje stalnog obezbjeđenja nikad nije riješeno. U toku 2009. godine Skupština Grada Banja Luka je od strane pojedinih odbornika bila upoznata sa ovim problemom koji datira od početka svog rada, te su prema našim saznanjima pokrenute određene inicijative za pronalaskom rješenja.

Dodatno praćenje bezbjednosti objekta i sprječavanja eventualne mogućnosti nepredviđenih dolazaka nasilnih lica je znatno olakšalo uvođenje sistema za videonadzor. Sistem za videonadzor prati i memoriše rad kamera instaliranih na različitim strana Skloništa, posebno prilagođenog za rad u noćnom periodu. Na taj način rad dežurnih medicinskih sestara je omogućavao održavanje kontrole nad kompletnom situacijom u unutrašnjem i vanjskom području Sigurne kuće. Obezbjedenje sistema za videonadzor je predstavljalo psihološki faktor koji je imao uticaj na povećanje osjećaja sigurnosti kod korisnika i djece, kao i zaposlenih lica. Takođe, upoznavanje sa informacijom o posjedovanju sistema za videonadzor u situacijama dolazaka nasilnih lica je imalo pozitivan efekat u smislu trenutnog odlaska sa područja Sigurne kuće usljed straha od daljeg pogoršanja svog položaja.

Bezbjedonosna situacija je bila naročito ugrožena u situacijama kada su se u Sigurnu kuću u pratnji majki smještala i djeca, te su pojedina službena lica, predstavnici policijskih službi i centara za socijalni rad na direktan ili indirektan način bili zakonski obavezni saopštiti mjesto izmještanja djece bez otkrivanja precizne lokacije Sigurne kuće. Obzirom da na teritoriji Banja Luke postoji samo jedan objekat ovog tipa nasilnim licima je znatno bilo olakšano otkrivanje adrese.

Kada se govori o bezbjednosti samog objekta, odnosno osoba koje borave i rade u Sigurnoj kući, policijski službenici nadležne policijske stanice su svakodnevno obilazili objekat. Formiranje nove policijske stanice i sektora nadležnog za područje lokacije Sigurne kuće je olakšalo svakodnevno praćenje situacije u smislu upućenosti policijskih službenika u pojedine slučajeve. Osoblje Sigurne kuće je prema procijenjenoj životnoj ugroženosti žena i djece obavještavalo nadležnu policijsku stanicu o slučaju ostavljajući sve potrebne podatke. Utvrđivanje stepena sigurnosti žrtve, odnosno bezbjednosti njenog boravka se vrši na osnovu informacija o nasilniku dobijenih od same žrtve, te raspoloživih informacija evidentiranih od strane nadležne policijske stanice i centra za socijalni rad. U nekoliko slučajeva su nasilnici po saznanju da su osobe nad kojima su počinili nasilje direktnim dolaskom pred Sigurnu kuću ili telefonskim putem prijetili žrtvama kao i zaposlenom osoblju. Nakon upozorenja i poziva policiji većina prijetnji je prestala. U toku ove godine se u jednom slučaju od strane policijskih organa preduzele mjere pojačanje pažnje i zaštite od strane dežurne patrolne unutar objekta u trajanju od nekoliko dana.

U toku godine su se u zavisnosti od same potrebe redovno održavali sedmični sastanci sa predstavnicima policije u cilju unapređenja multidisciplinarnog pristupa, kao i planiranja budućih mjera za svaki pojedinačni slučaj.

VI. Način smještaja u Sigurnu kuću

Žene i djeca koja su preživjela nasilje u porodici se u Sigurnu kuću mogu smjestiti na nekoliko načina u zavisnosti od mjesta prebivališta. Za žene koje imaju mjesto prebivališta na teritoriji grada Banja Luka, odluku o smještaju donosi Tim za pomoć i podršku žrtvama porodičnog nasilja. Tim za pružanje pomoći i podrške žrtvama nasilja u porodici funkcioniše od 1.maja 2007. godine i pored predstavnika/ca policije čine ga i predstavnik/ca Centra za socijalni rad Banja Luka i predstavnik/ce Udruženih žena Banja Luka. Tim je mobilan tokom 24 časa svakog dana u sedmici i funkcioniše na način da se na poziv policije obavještavaju ostali članovi, koji nakon izlaska na teren i obavljenog razgovora sa žrtvom i nasilnim licem poduzimaju odgovarajuće korake. Ukoliko se procjeni da bi se u narednom periodu nasilje moglo ponoviti i prouzrokovati određene posljedice donosi se odluka za smještaj osoba u Sigurnu kuću Banja Luka. Svako produženje boravka osoba smještenih u Sigurnoj kući zavisi od zajedničke odluke Udruženih žena i Centra za socijalni rad Banja Luka. Na osnovu odluke Mobilnog tima u toku 2009. godine smještene su 23 žene sa djecom.

Pet žena u pratnji djece koje su dolazile van teritorije grada Banja Luka u Sigurnu kuću su se smjestile procenom Udruženih žena Banja Luka uz naknadno obavještavanje centra za socijalni rad sa područja boravišta žrtve. Broj prijavljenih osoba sa drugih opština u toku 2009. godine je bio veći u odnosu na prethodnu godinu, te su se u obzir uzimali samo hitni slučajevi u kojima je postojala realna opasnost da će se nasilje ponoviti u narednom periodu ili ukoliko žene nisu imale potencijalno sklonište. Petnaest korisnica su u Sigurnu kuću smještene odlukom nadležnog centra za socijalni rad koji je smatrao da mogućnost daljeg ostanka žena u nasilnoj vezi nije moguć, te je nakon konsultacije sa stručnim osobljem Sigurne kuće donesena odluka o smještaju.

U jednom slučaju u Sigurnu kuću su smještene malodobna djeca koja su preživjela nasilje od strane svojih roditelja, te su usljed dugotrajne procedure prilikom smještanja u Dom za nezbrinutu djecu, nekoliko dana proveli u Sigurnoj kući uz svakodnevni nadzor nadležnog centra za socijalni rad.

Osoblje Sigurne kuće u saradnji sa stručnim osobljem iz Centra za socijalni rad donosi sve odluke koje uključuju produženje boravka korisnica, privremene odlaske žena iz skloništa u cilju ostvarivanja određenih prava, kao i odluke o prekidu i otkazivanju boravka.

VII. Aktivnosti Sigurne kuće Banja Luka

VII.1 Uvod

Sve korisnice nakon usaglašavanja sa Kućnim redom Sigurne kuće odobrenim od strane Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske pristupaju potpisivanju Ugovora o boravku između korisnica i odgovorne osobe za rad Skloništa. Ugovor sadrži potrebne sociodemografske podatke korisnice i eventualno djece u pratnji, usluge koje korisnice i njihova djeca mogu očekivati od samog osoblja, te obaveze kojima podliježu do momenta napuštanja Sigurne kuće. Tokom prvog razgovora sa svim korisnicama se popunjava formular Evidencije boravka korisnica Sigurne kuće koji pored osnovnih podataka daje kratak pregled samog slučaja vezan za preživljene oblike porodičnog nasilja, kao i razloge dolaska u Sigurnu kuću.

Sve osobe u toku svog boravka imaju obezbjeđenu medicinsku pomoć i njegu, pravnu, psihološku, psihosocijalnu pomoć i obavezno učešće u radno okupacionoj terapiji. Sve korisnice i njihova djeca po smještaju dobijaju svoju prostoriju namijenjenu za spavanje, odmor i odlaganje stvari. U situaciji punog kapaciteta Skloništa neophodno je da određene žene i djeca djele prostorije za spavanje sa drugim ženama i djecom do momenta njihovog pražnjenja. Stručni tim Sigurne kuće Banja Luka je na raspolaganju korisnicama svakog radnog dana u periodu od 07:00 do 15:00 časova, dok su

medicinske sestre prisutne tokom 24 časa u slučaju postojanja potrebe za pružanjem pomoći i rješavanjem eventualnih problema. Stručno osoblje je svakodnevno obavljalo razgovore sa ženama i djecom u smislu praćenja njihove situacije i osnaživanja u cilju bržeg reintegriranja u društvo. U zavisnosti od ispunjenosti smještajnih kapaciteta, klinička psihologinja planira dolaske i individualni i grupni rad sa ženama i djecom koji su smješteni u Sigurnoj kući.

Podrška je takođe bila upućena od strane predstavnika/ca Centra za socijalni rad Banja Luka, koji su vršili procjenu daljeg boravka u Sigurnoj kući. U kontaktu sa predstavnicima centara za socijalni rad i dalje se uočava različitost u pristupu sa ženama koje su preživjele nasilje u odnosu na rad ženskih nevladinih organizacija. Stav centara za socijalni rad je očuvanje porodice i povratak žene i djece nasilnom suprugu. Iz ugla osoblja Udruženih žena i Sigurne kuće i dalje možemo konstatovati odobravanje nasilja i traženje razloga u žrtvama za njegovu pojavnost. Moramo istaći da su se pojedine klijentice zadržavale kraći vremenski period od potrebnog kako bi se radilo na njihovom potpunom osnaživanju.

U tri slučaja nadležni centri za socijalni rad nisu željeli smjestiti djecu korisnica koje su preživjele nasilje iz razloga što je na osnovu priče nasilnika kreirana negativna slika o pomenutim ženama. Svakodnevno su socijalni radnici nadležni za slučaj koristile različite metode da bi se žene vratile kući sa izgovorima da djeca suviše pate i da po svaku cijenu žele da se majke vrate.

Stručni tim je pojedinačno za svaki slučaj vršio procjenu bezbjednosti za privremene izlaske iz skloništa. Ukoliko se procjeni da ne postoji mogućnost susreta žene sa nasilnikom, radni odnos žene se nastavlja i za vrijeme njenog boravka u skloništu. U toku godine za jednu ženu procijenjeno je da ne napušta sklonište, te je u dogovoru sa poslodavcem koristila godišnji odmor ili bolovanje. U toku svog boravka u Sigurnoj kući trinaest žena je odlazilo na posao koji su imali po svom dolasku u Sigurnu kuću ili su se zahvaljujući stručnoj podršci uspjeli zaposliti radi obezbjeđenja vlastite egzistencije.

U dvanaest slučajeva su djeca školskog uzrasta nastavila pohađati nastavu u školi koja je najbliža lokaciji Sigurne kuće. Procedura premještanja je obavljena u roku od 24 sata tako da su djeca odmah nastavila sa nastavnim planom i programom, te nisu zaostajala u gradivu. Pri upisu u školu osoblje upoznaje pedagogicu škole koja naknadno obavještava razrednog ili nastavnog prosvjetnog radnika/icu o stepenu pretrpljenog nasilja svakog pojedinačnog slučaja, kao i načinima reagovanja u slučaju pojave nasilnika. Kroz kontakt sa predstavnicima škole kontinuirano se prati stanje svakog djeteta pojedinačno. Ukoliko se procjeni mogućnost pojave nasilnika, djeci se obezbjeđuje prevoz i pratnja do škole.

U jednom slučaju je postojala potreba premještanja djeteta koje je pohađalo srednju školu u drugom gradu u školu u Banja Luci koja je odgovarala stepenu stručnosti škole iz koje su došla. U jednom slučaju je postojala potreba dolaska dadilje koja je čuvala dijete malog uzrasta čija je majka bila prinuđena nastaviti posao u toku svog boravka. Usljed nedostatka kapaciteta i potrebe za stalnim nadzorom djeteta zajedničkim usaglašavanjem dogovoreno je da žena koja je i ranije čuvala to dijete nastavi dolaziti u Sigurnu kuću za čitav period njihovog boravka.

VII.2 Prijem korisnica i djece u pratnji

Prilikom prijema u Sigurnu kuću sve korisnice prolaze kroz određenu proceduru prijema sa stručnim osobljem Sigurne kuće. Dežurna medicinska sestra pri prvom susretu popunjava Evidenciju o zdravstvenom statusu korisnice i djece u pratnji koja sadrži podatke o sadašnjim eventualnim povredama žene i djece, aktuelnim hroničnim i akutnim oboljenjima, te postojećoj terapiji koja je propisana od ljekara specijalista. Često se dešava da korisnice ne posjeduju nalaz

kojim se odobrava određena terapija ili odbijaju korištenje propisane terapije, te je taj podatak potrebno evidentirati kao odbijanje terapije ili konzumiranje terapije na vlastitu odgovornost.

Korisnica zajedno sa djecom dobija prostoriju za spavanje i odlaganje vlastitih stvari, kao i potrebnu odjeću i sredstva za ličnu higijenu. Domaćica je upoznaje sa određenim kućnim aktivnostima, te uvođenjem u raspored svakodnevnih, sedmičnih ili mjesečnih kućnih obaveza koje preuzima svaka korisnica.

Po prijemu korisnice koordinatorica pristupa popunjavanju Ugovora o boravku između korisnica i odgovorne osobe za rad Skloništa. Ugovor sadrži potrebne sociodemografske podatke korisnice i eventualno djece u pratnji, usluge koje korisnice i njihova djece mogu očekivati od samog osoblja, te obaveze u okviru Kućnog reda kojima korisnice podliježu do momenta napuštanja Sigurne kuće. Tokom prvog razgovora sa svim korisnicama se popunjava formular Evidencije boravka korisnica Sigurne kuće koji pored osnovnih podataka daje kratak pregled samog slučaja vezan za preživljene oblike porodičnog nasilja, kao i razloge dolaska u Sigurnu kuću.

Prvi razgovor socijalne radnice i korisnice odnosi se na međusobno upoznavanje i dogovaranje opštih smjernica i okvira budućeg rada. Na prvom razgovoru se od korisnice traži da ukratko, hronološkim redom predstavi svoj život, najčešće po kategorijama: primarna porodica i odrastanje, period djevojaštva uz koji se vezuje i upoznavanje partnera, period zabavljanja i stupanja u bračnu/vanbračnu zajednicu i period zajedničkog života. Cilj ovakvog razgovora je da se socijalna radnica upozna sa najbitnijim segmentima života korisnice, te da stekne uvid u problematiku slučaja, ali i da sama žena poveže segmente svog života u jednu cjelinu, te eventualno uvidi korijene ili uzročno-posljedične veze nekih problema ili sukoba. Tokom početnog razgovora se ne insistira na detaljnom opisivanju epizoda nasilja, s obzirom da je ono najčešće bilo u akutnoj fazi u trenutku smještaja, pa je korisnica još potresena i uplašena, a i u novoj sredini u kojoj se još nije adaptirala.

Prilikom prvog susreta kliničke psihologinje sa korisnicama se vrši procjena aktuelnog stanja radi planiranja budućeg rada. U toku rada se fokus stavlja na trenutne potrebe klijentice (kontakti sa mužem, reakcije djece, podrška porodice) koje se u skladu sa razvojem situacije mogu mijenjati.

Bitno je istaći da veliku ulogu u adaptaciji novim uslovima kolektivnog smještaja imaju ostale korisnice i djeca koje kroz stalne međusobne razgovore daju određenu vrstu pomoći i podrške u suočavanju sa kompletnom situacijom. Na taj način kod korisnica se smanjuje osjećaj krivice koji doprinosu povećanju samopouzdanja i osjećaja da nisu same i jedine koje su preživjele različite oblike nasilja.

VII.3 Psihosocijalna podrška i pomoć

U toku svog boravka sa svim korisnicama se u zavisnosti od ispunjenosti kapaciteta obavljaju individualni razgovori najmanje dva puta sedmično, sa popunjavanjem socijalne anamneze. Ona predstavlja pisanu formu genograma koja daje cjelovit prikaz porodičnog stabla, kao i podršku i uslove života. Pružanje podrške pri održavanju kontakta sa primarnom porodicom, kao i isticanje značaja dobre socijalne mreže su jedan od bitnih ciljeva u toku boravka.

Prvi razgovor se odnosi na međusobno upoznavanje i dogovaranje opštih smjernica i okvira budućeg rada. S obzirom da od prvog kontakta sa stručnim licem zavisi kvalitet dalje saradnje, socijalna radnica tada pruža toplinu, razumijevanje, tj. tada u prvi plan dolaze karakteristike ličnosti, ispred profesionalnih.

Na prvom razgovoru se od korisnice traži da ukratko, hronološkim redom predstavi svoj život, najčešće po kategorijama: primarna porodica i odrastanje, period djevojaštva uz koji se vezuje i upoznavanje partnera, period zabavljanja i stupanja u bračnu/vanbračnu zajednicu i period zajedničkog života. Cilj ovakvog razgovora je upoznavanje sa najbitnijim segmentima života korisnice, te sticanje uvida u problematiku slučaja. Takođe jedan od ciljeva je i da sama žena poveže segmente svog života u jednu cjelinu, te eventualno uvidi korijene ili uzročno-posljedične veze nekih problema ili sukoba. Dugotrajna izloženost nasilju kod žena često stvara nemogućnost povezivanja pojedinosti svog slučaja.

Svaka korisnica posjeduje vlastiti dosije u koji se odlažu svi dokumenti vezani za nju i djecu u pratnji u toku njenog boravka u Sigurnoj kući, ali i dokumenti značajni za sam slučaj.

Direktan rad sa korisnicama podrazumjeva saniranje posljedica nasilja, što podrazumijeva da korisnica prihvati nasilje koje se nad njom događalo kao dio svog života, te da usvoji odgovarajuće mehanizme koji bi joj olakšali da se sa tim nosi i da preduzima odgovarajuće korake u planiranju i organizaciji daljeg života bez nasilja. U radu sa socijalnom radnicom one uče kako da počnu da cijene sebe, da poštuju sebe kao ličnost, te kako da obezbijede poštovanje od drugih.

Korisnica je ta koja treba da donese konačne odluke koje se tiču njenog života, a socijalna radnica će joj davati smjernice i savjete. S tim u vezi je i pružanje podrške za donošenje odluka, jer svaka odluka koju donese korisnica mora se poštovati kao osobe odgovorne za život i budućnost sebe i svoje djece. Socijalna radnica u toku svog rada savjetuje, daje smjernice i vodi ženu kroz proces donošenja odluke ukazujući joj na mogućnosti koje postoje, međutim konačna odluka uvijek zavisi od nje same. Često se desi da korisnica odluči da se vrati suprugu, što nije najbolje rješenje s obzirom na mogućnost ponavljanja nasilnog ponašanja, ali odluka kao takva se poštuje i nikako se korisnica ne osuđuje zbog takvog postupka.

Prije samih kontakata sa nasilnicima u formalnim procedurama, socijalna radnica priprema korisnicu na susret, osnažuje i daje joj savjete, kako bi se izbjegla dodatna traumatizacija zbog ponovnog susreta. U određenim slučajevima pokazao se efikasnim rad sa majkom i djetetom (djecom) zajedno. Najčešće su odnosi majka-dijete poremećeni, jer preopterećenost nasiljem koje preživljava ne ostavlja majci dovoljno vremena da se adekvatno posveti djetetu i njegovom pravilnom razvoju ili dijete krivi majku za nasilje kojem je bilo izloženo. Tada je neophodno povratiti izgubljenu komunikaciju i povjerenje između roditelja i djeteta, te raditi da uspostavljanju adekvatnih odnosa.

Završna faza rada sa korisnicama u Sigurnoj kući je rad na izlaznoj strategiji korisnice i djece. Nakon prolaska kroz kompletan tretman stručnog rada, korisnica treba da se osamostali i pokuša da organizuje svoj život bez prisustva nasilika.

Kao bitan segment pružanja pomoći u Sigurnoj kući jeste rad sa djecom. U razgovoru sa djecom moraju se koristiti različiti mehanizmi kako bi se dobile informacije o problemima i poteškoćama sa kojima se dijete suočava, o traumatičnim iskustvima koje je doživjelo. Često se dešava da djeca koja su živjela u nasilnoj porodici, bez obzira da li su bili direktne ili indirektno žrtve nasilja, imaju određene poremećaje, kao što su poremećaji mokrenja, različiti tikovi, poremećaji sna i sl. U takvim situacijama potreban je poseban pristup, sa razumijevanjem i podrškom, neosuđujućim stavom prema djetetu kako bi imalo hrabrosti da kaže sve ono što ga muči.

Često se djeca, nakon početnog adekvatno uspostavljenog povjerenja bez poteškoća razgovaraju o situaciji u nasilnoj porodici i o događajima koji su ga povrijedili, te traže savjet kako da prevaziđu teške trenutke. Kada se uspostavi takav nivo povjerenja u stručnog radnika, onda je rad produktivan

i daje adekvatne rezultate u smislu usvajanja mehanizama prerade traumatičnih iskustava, koraka koje trebaju preduzeti kako bi se izbjegla ili smanjila dalja traumatizacija i sl.

VII.4 Psihoterapijski rad

Psihološka pomoć je bila organizovana kroz individualni rad sa korisnicama ili grupni rad majki sa djecom. Broj seansi je zavisio od trajanja boravka žena i potreba za psihološkim tretmanom. Broj seansi sa ženama se kretao od 2 do 10, kao maksimalnim brojem psihoterapijskih seansi. Broj seansi sa djecom je bio od jedne do četiri seanse. U toku godine sa ženama je obavljeno 188 seansi, dok je sa djecom 41, što ukupno iznosi 229 godišnjih seansi.

Prilikom prvog susreta sa korisnicama, vrši se procjena aktuelnog stanja u cilju planiranja budućeg rada. U toku rada fokus se stavlja na trenutne potrebe (kontakti sa mužem, reakcije djece, podrška porodice) korisnice koje se u skladu sa razvojem situacije mogu mijenjati.

Rad sa korisnicama se odvija na emocionalnom i kognitivnom planu. Na emocionalnom planu se najčešće radi na smanjenju stresa zbog proživljenog nasilja, kao i oslobađanju straha kao direktne posljedice. Vrlo je važno da se prorade teške emocionalno nabijene situacije koje su ostavile trajne posljedice, te osjećanja nemoći, nepravde i ljutnje.

Fokus rada na kognitivnom planu se stavlja na analizu situacije i ispravljanje pogrešnih uvjerenja koja podržavaju ulogu žrtve. Često je prisutan i osjećaj krivice usljed napuštanja supruga i stalno prisutnog osjećaja neadekvatnosti kao posljedice dugogodišnje izloženosti ponižavanju i fizičkom ili psihičkom zlostavljanju.

U toku čitavog boravka radi se na osnaživanju žene, vraćanju samopoštovanja i samopouzdanja. Ovaj problem se odražava i na adekvatnu komunikaciju u kojoj se korisnica može izboriti za poboljšanje svog statusa u odnosima sa drugim osobama iz okruženja, porodicom porijekla, djecom i drugima.

Korisnice vrlo često imaju problem sa djecom, bilo u situacijama da nisu imale mogućnost da se na adekvatan način bave njima ili nemogućnosti da se izbore za autoritet. Kao posljedica toga se javlja održavanje položaja žrtve i u odnosu prema djeci. U ovakvim slučajevima se dovodi do uvida u postojeće stanje i daju preporuke za promjenu odnosa prema djeci.

Slijedeća faza rada je analiza planova i mogućnosti, usklađivanje očekivanja s realnim mogućnostima. Dok je u prvoj fazi naglasak na pružanju osjećaja sigurnosti i adekvatnosti, u drugoj je naglasak na postizanju uvida i razmišljanju svog položaja. U ovoj fazi je najvažnije osnaživanje i vraćanje samopouzdanja korisnici.

Klijentice često same postavljaju pitanja i navode probleme koji su za njih značajni, jer mogu dobiti pomoć u rješavanju istih. U nekim slučajevima ti problemi nisu od suštinskog značaja što je dobro jer daje mogućnost boljeg razumijevanja situacije.

U radu sa djecom se radi procjena eventualnih emocionalnih ili poremećaja u ponašanju koji mogu nastati usljed izloženosti nasilju. Kad su manja djeca u pitanju rad se uglavnom odvija preko instrukcija datih majci. Kod veće djece se radi individualno u cilju razumijevanja situacije radi izbjegavanja identifikacije sa žrtvom ili agresorom. Značaj se daje njihovom jačanju i shvatanju vlastite odgovornosti za budući život, bez obzira na odnose među roditeljima.

Obzirom na tok rada sa korisnicama može se procijeniti da su ciljevi rada kod većine klijentica postignuti (sticanje uvida, jačanje samopoštovanja i samopouzdanja, bolje komunikacijske vještine), bez obzira na to ukoliko su se neke vratile muževima.

VII.5 Radno-okupaciona terapija

Svoje prostorije korisnice su dužne držati čistim i urednim. Usljed čestog mijenjanja korisnica i djece koje su dolazile iz različitih krajeva sa određenim higijenskim navikama i potrebama, domaćica i medicinska sestra su svakodnevno vršile kontrolu lične higijene korisnica i djece, kao i higijene u prostorijama i mokrim čvorovima koje su koristile. Svakog ponedjeljka se pravi raspored predviđenih dnevnih aktivnosti kao vid radno-okupacione terapije. Radno-okupaciona terapija sadrži određene unutrašnje i vanjske kućne aktivnosti koje se ponavljaju svakodnevno, jednom sedmično ili samo jednom u određenom vremenskom periodu. Svakodnevne aktivnosti podrazumjevaju održavanje čistoće zajedničkih prostorija kao i pravljenje namirnica. Svaka korisnica je po određenom rasporedu zadužena za spremanje obroka za taj dan. Sve korisnice i djece starija od 16 godina preuzimaju određene kućne ili vanjske aktivnosti u zavisnosti od interesovanja i mogućnosti njihovog ličnog angažmana.

Prema dogovoru domaćice i medicinskog osoblja vrši se sedmični plan obroka koji zadovoljava sve nutritivne potrebe. U skladu sa sedmičnim planom se vrši i planiranje nabavke potrebnih prehrambenih i neprehrambenih artikala. Sastanci sa stanarkama se održavaju jednom sedmično ili češće u slučaju pojave određenih problema korisnica. Na sastancima se razgovara o aktuelnim tekućim pitanjima vezanim za boravak u Sigurnoj kući, međusobnim odnosima korisnica i djece, te eventualnim promjenama koje bi se mogle izvršiti.

U okviru radno okupacione terapije se provode radionice koje su se sastojale od rada na staklu, drvetu i keramici (slika 1.i 2). U radu se koriste specijalne boje za staklo i keramiku (ekološke boje na vodenoj bazi), salвете za rad sa salvet tehnikom, frost, konturne boje, kao i ostali pribor potreban za rad.

Interesovanje žena, kao i starije djece od samog početka provođenja radionica je veliko, zbog pojave pozitivnih rezultata nakon kraćeg vremenskog perioda. Radionice se provode dva puta sedmično u trajanju od dva do četiri sata uz stalno prisustvo zaposlenog osoblja radi davanja uputa za rad. Kao razlog dobre prihvaćenosti ovih radionica je i osjećaj potpune opuštenosti i odsustvo trenutnih problema koji su ih stalno zaokupljali. U toku godine u ovoj vrsti radionica je učestvovalo 25 žena i 22 djece starijeg uzrasta.

Slika 1. i 2. Neki od radova žena Sigurne kuće u okviru radno-okupacione terapije.

Pored ove radno- okupacione terapije redovno se održavaju radionice edukativnog karaktera kao što su radionice zdravstvenog vaspitanja u cilju podizanja svijesti o zdravstvenoj i higijenskoj kulturi, kuhanja, štrikanja, pletenja itd.

U prethodnom poglavlju smo već naveli da su djeca školskog uzrasta 24 sata nakon njihovog smještanja upisana u školu koja je najbliža lokaciji Sigurne kuće. Nastava za sve razrede škole se obavlja u prijedpodnevnj smjeni tako da su sve aktivnosti planirane za rad sa djecom predviđene nakon poslijepodnevnog odmora od 17 časova. Dječije radionice je provodile dežurno medicinsko osoblje sa različitim starosnim grupama djece u različitom vremenskom trajanju.

Aktivnosti koje su se provodile u radu sa djecom uključuju četiri vaspitno obrazovna područja i to: socijalno emocionalni razvoj, spoznajni razvoj, fizičko i zdravstveno vaspitanje, kreativnu kulturu i rad. Same radionice su bile koncipirane tako da su obuhvatale ove četiri oblasti razvoja djeteta.

Radionice koje su se bavile socio-emocionalnim razvojem djeteta su jako bitne s obzirom da je kod većine djece sa poremećajima ove vrste ustanovljeno smanjenje samokontrole, povećana zavisnost o drugim ljudima, niže samopouzdanje i samopoštovanje te osjećaj nemogućnosti kontrole nad životnim događajima. Radionice su bile usmjerene na grupu predškolske djece (3-7 godina) i to je cilj radionica bio otkrivanje i upoznavanja samoga sebe, razvijanje odnosa sa okolinom, sticanje iskustva i saznanja o drugim ljudima i saznavanje svijeta razvijanjem načina djelovanja na njega.

Iz ove grupe aktivnosti pomenut ćemo samo neke:

- aktivnosti saradnje i kooperacije – razvijanje strategije saradnje i dogovaranja (uzrast 3-7 god.)
- aktivnosti tolerancije- razvijanje tolerancije za različitosti u shvatanju i pristupu, djeca uče da sarađuju i uvažavaju drugoga (uzrast 6-7 god.)
- aktivnosti komunikacije- dijete razvija razne forme, predstavljanja, komunikacije, istraživanja različitosti. Radionice podstiču kreativnost, različitost i slobodu (uzrast od 3-7 god.),
- aktivnosti za pojam o sebi- razvijanje svijesti o drugima i o samom sebi (Bubamara volim- ne volim (slika 3.), Kornjača želja itd.),
- igre upoznavanja- međusobno upoznavanje između djece u grupi, kako bi se sve promjene u razvoju pratile(uzrast 3-7 god.).

Slika 3. Radionica BUBAMARA volim – ne volim

Sva djeca u grupi su imala zadatak navesti šta ih to čini, odnosno ne čini sretnim. Primjeri odgovora: volim biti sretna – ne volim nasilje; volim svoje prijatelje – ne volim biti razočarana, itd...

Primjer 1. Opis radionice "Riječ – asocijacija" –Radionica je održana u cilju brzog reagovanja djece, uglavnom na pojmove emocionalnog karaktera i izgovaranja prve riječi koja im padne na pamet na zadani pojam. U radionici učestvovalo sedmero djece od 9 – 14 godina. Radionica je trajala 30 minuta. Voditeljka radionice kaže riječ, a djeca brzo izgovaraju riječ na koju ih taj pojam

asocira. Odgovora je bilo raznih, a neki su: kuća – porodica, tuga – pada kiša, nepravda – kad tata da kaznu zbog ničeg, humanost – pomoć baki, ljubav – Snježna, ljutitost – kad me neko udari, a manji od mene pa mu ne smijem vratiti, majka – ljubav, nerazumijevanje – kad tata priča, a pijan je, smjeh – igra, rastanak – poljubi me za rastanak, itd.

Radionice koje su obuhvatale spoznajni razvoj djece polazile su od činjenice da su djeca u svim fazama rasta i razvoja a naročito u predškolskom jako zainteresovana za svijet oko sebe tako da su najčešće održavane radionice bile sa slijedećim temama:

- boje, oblici, ukus, miris – uzrast od 3-5 god.,
- radionice o saobraćaju-upoznavanje djece sa saobraćajnim znacima, pravilnom prelasku ulice itd. (uzrast 5-8 god),
- upoznavanje životinjskog svijeta-radionice o domaćom i divljim životinjama (uzrast 3-7 god.),
- upoznavanje biljnog svijeta - upoznavanje pojedinih biljnih vrsta, njihovog životnog ciklusa, izrada herbarijuma (uzrast 6-9 god),
- radionice sa ekološkim temama - razvijanje ekološkog ponašanja (voda, zagađenje vazduha, odlaganje smeća itd.) uzrast 5-8 god.

Primjer 2. Opis radionice "Moj put" – Radionica održana u cilju boljeg savladavanja prepričavanja događaja i korištenja što više opisnih riječi u našem jeziku. Učestvovalo je šestoro djece od 4 – 15 godina. Radionica je trajala 60 minuta. Djeca od najstarijeg ka najmlađem pričaju o svom najdražem putu, a ako neko nije imao priliku negdje putovati, priča priču o putu na koji bi želio otići. Ostala djeca slušaju i na kraju priče postavljaju pitanja djetetu koje je pričalo. Djeca su se pokazala kao otvorena i veoma skromna u svojim maštanjima o željenom putu. Nakon radionice recitovali su i pjevali pjesmice.

Radionice koje su se bavile fizičkim i zdravstvenim vaspitanjem su jako bitne za normalan rast i razvoj djece. Radionice su bile prilagođene uzrastu a najčešće održavane radionice su slijedeće:

- igre male košarke, nogometa i odbojke te stonog – tenisa,
- igre pismo školice,
- igre dodavanja lopte,
- igre testiranja kondicije,
- balon odbojka,
- igra muzičke stolice itd.

Primjer 3. Opis radionice "Mala olimpijada" – Radionica održana u cilju podsticanja fizičkog razvoja i razvijanja takmičarskog duha kod djece. Učestvovalo je petero djece od 9 – 14 godina. Radionica je trajala 120 min. Materijal korišten u radionici: štoperica, slagalica, kamen, papir i olovka. Vođa radionice prati da li djeca pravilno izvode discipline, vrši mjerenje i upisuje rezultate i po postignutom uspjehu upisuje u tabelu poene (10, 8, 6, 4, 2). Djeca su se izrazito trudila, izigrala i dobro zabavljala.

Radionice iz oblasti kreativne kulture i rada su jako bitne u radu sa djecom. U ovom tipu radionica najbolje se upoznaje dijete, njegove razvojne mogućnosti i potrebe, individualne sklonosti, želje, interesovanja, strahovi... U ovim radionicama kao i u ostalim pokušava se ostvariti topao i prisan odnos sa svom djecom podjednako uz isti stav za sve uz stvaranje opuštenosti i kreativne atmosfere u grupi. Najčešće održavane radionice iz ove oblasti:

- aktivnosti likovnog izražavanja (crtanje bojicama, temperama, vodenim bojicama, igre otiskivanja),
- kreativne radionice raznih tehnika (slika 4., 5.) - rad sa kolaž papirom, kolažom od krpica, oblikovanje glinom i plastelinom, kolaž od žitarica, graha i makarona, "Kaširano drvo" sa raznim temama itd;

- igre sa dramskim elementima (igra kuće, bolnice, igre sa papirnim lutkama, igra mačke i miša, itd),
- radionice slikanja na staklu za djecu većeg uzrasta koja su zainteresovana.

Primjer 4. Opis radionice "Izrada pejzaža sa tjesteninom i rižom" – Radionica održana u cilju razvijanja dosjetljivosti i novih ideja. U radionici učestvovalo petoro djece, a pomagala je i jedna mama. Radionica je podjeljena u 2 dijela po 180 minuta. Materijal koji je korišten u radionici: kartonska podloga, ljepilo, makaroni i ostala tjestenina, riža, kokos, drveni štapići, tempere i boje za staklo. Djeca su izmjerila i isjekla karton, skicirali rad uz pomoć voditelja radionice i počeli da lijepe tjesteninu i rižu po skici. Djeci je jako interesantno i stalno predlažu nove ideje. Poslije zaljepljene tjestenine rad su krenuli da boje temperama. Na kraju su svi bili oduševljeni urađenim.

Rad sa djecom školskog uzrasta je jako bitan elemenat u radu sa djecom smještenom u Sigurnu kuću zbog toga što se u većine ove djece osjeti nedostatak navika za ispunjavanje školskih zadataka. Vidljiv je i zaostatak u intelektualnom razvoju, a samim tim i lošiji školski uspjeh te manje školske ambicije. Zbog toga se za sve vrijeme boravka djece u Sigurnoj kući održavaju radionice iz raznih nastavnih predmeta (matematike, engleskog jezika, hemije itd.) Svakodnevno se sa djecom obavljalo učenje, pomaganje oko učenja i pisanja domaćih zadataka, objašnjavanje nejasnih lekcija iz škole, motivacija djece da uče i stiču naviku učenja i čitanja lektire.

Slika 4. i 5. Radionice kreativne kulture sa tehnikom korištenja kolaža od žitarica, pasulja, tjestenine

Pored ovih radionica održavane su i radionice edukativnog karaktera kao što su radionice iz oblasti zdravstvenog vaspitanja (Sindrom stečenog nedostatka imuniteta- AIDS/HIV, Vitamni, Piramida zdrave ishrane, Virus A(H1 N1) (slika 6.), osnovne higijenske navike, oblasti informatike (dijelovi računara, istorijat računara itd.), komunikologije i lijepog ponašanja.

Slika 6. Radionica iz oblasti zdravstvenog vaspitanja o poduzimanju mjera zaštite od infekcije virusom A (H1N1) – svinjske gripe

VII.6 Zdravstvene usluge i njega

Sigurna kuća je i ove godine bila pokrivena smjenskim radom četiri medicinske sestre, zbog mogućeg dolaska žena u noćnom periodu što se i u velikom broju slučajeva i dešavalo.

Po prijemu svakoj klijentici su uzeti anamnestički podaci – evidencija o zdravstvenom stanju koji ukazuje na trenutne zdravstvene probleme ili oboljenja za koja uzima već postojeću terapiju i dokument koji to potvrđuje. Dežurna medicinska sestra obavezno vrši kontrolu nad terapijom kako medikamentoznom tako i pareteralnom koja se uzimala. Najčešće intervencije su bile u toku noći u vidu febrilnih stanja kod djece, zubobolje, davanje propisane terapije i prijemi novih korisnica.

Najčešće povrede žena i djece koje su se u Sigurnu kuću smještale u akutnoj fazi su:

- povrede mekotkivnih formacija nastalih kao posljedica udaraca šakom ili tvrdim predmetima koji su vidljivi u obliku krvnih podliva (hematoma) i oteknuća;
- povrede mekotkivnih formacija nastalih kao posljedica štipanja, ugriza , čupanjai dr.;
- povrede koštanih struktura (prelomi kostiju ruku, nogu i kostiju glave) kao posljedice pada ili udaraca tupim predmetima.
- povrede u obliku rasjekotina i razderotina prethodno obrađene na hirurški način u medicinskim ustanovama;

Većina povreda zahtjeva stalni medicinski nadzor i tretiranje na odgovarajući način oblogama i mazanjem mastima za brzo razbijanje hematoma kao i pratnju u razne specijalističke ordinacije radi kontrole rane, skidanja konaca i obavljanja dodatnih pratruga. Tjelesne povrede su najčešće praćene teškim psihičkim stanjem, gubitkom samopoštovanja i vjere u sebe i sopstvene sposobnosti. Podrška ženama u ovakvom psihofizičkom stanju igra veliku ulogu posebno kod ostvarivanja prvog kontakta sa novom sredinom i osobljem Sigurne kuće.

U Sigurnu kuću su se često smještale žene sa pojedinim psihičkim poremećajima u vidu neurotičnih i psihotičnih oboljenja koje su u najvećem broju slučajeva bile posljedica dugotrajne izloženosti porodičnom nasilju.

U toku 2009. godine u Sigurnoj kući su boravile žene koje su preživjele nasilje od strane nekog od svojih članova porodice, a čine posebne skupine žena koje su zahtjevale dodatnu medicinsku njegu. Dežurne medicinske sestre su bile obavezne provoditi pojačan zdravstveni nadzor nad ovom grupom korisnica u noćnim satima. Iz ovih kategorija izdvajamo:

- invalidna lica (sa i bez mentalne retardacije) koja su zahtjevala pomoć prilikom oblačenja, hranjenja, odlaska u toalet, kupanja, prebacivanja na invalidska pomagala, mijenjanja pelena u situacijama njihove upotrebe
- žene sa lakšim i težim oblicima mentalne retardacije (bez fizičke invalidnosti) koje su zahtjevale pomoć u bržoj adaptaciji novim uslovima življenja, uprošćavanju pojedinih radnji kao i radu na podizanju tolerancije ostalih klijentica prema klijentici sa mentalnim poremećajima.
- žene u terminalnim fazama karcinoma koje su zahtjevale stalnu medicinsku brigu u smislu davanja terapije, pružanje pratnje do zdravstvenih ustanova radi medicinskih pretraga, dobijanja hemoterapije, ortopedskih pomagala, kao i psihičke podrške.
- žene sa epi napadima različite etiologije koje su zahtjevale pomoć u redovnom davanju terapije, pružanju pratnje do medicinskih ustanova radi kontrole, pomoć kod epi- napada kao i izbjegavanje situacija koje bi mogle provocirati novi epi- napad (psihički stres, fizički napor, visoka temperatura).
- trudnice u visokom stepenu trudnoće sa različitim poremećajima tjelesne težine, izbjegavanja redovnih pregleda u toku trudnoće kao i zloupotreba lijekova, alkohola i dr. kod koje se pokušalo raditi na podizanju zdravstvene kulture u trudnoći, zdravoj ishrani itd.
- žene u babinama su zahtjevale posebnu pomoć i nadzor u edukaciji majki u primjeni pravilne ishrane, kupanja i širokog povijanja novorođenih beba, praćenja redovnog hranjenja, spavanja i higijene, savjetovanja o promjenama u ponašanju beba i pružanju pratnje prilikom odlaska u Centar za vakcinaciju.

Za vrijeme boravka korisnica u Sigurnoj kući pružana je pratnja odlazaka u specijalističke ordinacije radi pregleda, laboratorijskih pretraga, doziranja hemoterapije, nabavke ortopedskih pomagala, ginekoloških pregleda i ultrazvuka i dr. Najčešće posjećivane specijalističke ordinacije su: radiološka, neurološka, psihijatrijska, kardiološka, onkološka, ortopedska, pedijatrijska i stomatološka.

Na osnovu postignutog Ugovora o saradnji između Sigurne kuće i Doma zdravlja o pružanju zdravstvenih usluga svim osobama koje borave u Sigurnoj kući potrebe za ljekarskim pregledima su obavljane u ambulanti porodične medicine u Karanovcu, u kojima su i prikupljene potrebne uputnice za specijalističke preglede, laboratorijske preglede kao recepti za propisanu medikamentoznu terapiju.

VIII. Karakteristike korisnica Sigurne kuće Banja Luka

U periodu od 01. januara do 31. decembra 2010. godine u Sigurnoj kući Banja Luka su boravile 93 osoba, od toga 42 žene i 51 djece. Ovaj broj kao i prethodnih godina predstavlja tendenciju porasta broja osoba u Sigurnoj kući koje su preživjele nasilje. Porast broja korisnica je najvećim dijelom rezultat drugačijeg načina finansiranja koji je oslobodio plaćanja nadležne lokalne zajednice, ali i postepenog prihvatanja boravka osoba u ovim objektima kao jednog od načina pružanja pomoći.

Pored korisnica koje su dolazile sa teritorije grada Banja Luka, u Sigurnoj kući su boravile i korisnice sa područja Laktaša, Gradiške, Ribnika, Kneževa, Srpcu, Novog Grada, Prnjavora, Drvara, Glamoča, Šipova i Zvornika. Žrtve su u većini slučajeva bile izložene nasilju od strane svojih bračnih i vanbračnih partnera. U jednom slučaju je nasilje izvršeno nad majkama od strane vlastite djece, odnosno sinova, dok je u dva slučaja nasilje izvršeno od strane roditelja. U jednom slučaju su u Sigurnu kuću smještena maloljetna djeca koja su bila žrtve porodičnog nasilja od strane svojih roditelja, te su usljed nemogućnosti pronalaska adekvatnog rješenja i dugotrajne procedure smještanja u dom za nezbrinutu djecu u Sigurnoj kući provela sedam dana.

Najveći procenat od 40% žena pripada kategoriji dugogodišnjih žrtava porodičnog nasilja u periodu dužem od 10 godina, dok je 33% korisnica nasilju bilo izloženo od nekoliko mjeseci do dvije godine. Procenat od 14% korisnica je nasilje trpio u periodu između 5 i 10 godina, dok je 9% korisnica nasilju bilo izloženo do 5 godina. Na osnovu dosadašnjih iskustava može se uočiti da žene mlađe starosne dobi kao rezultat pojačane javne svijesti o ovom problem nasilje vrlo brzo prijavljuju, dok žene srednje i starije dobi nasilje prijavljuju nakon svih iscrpljenih metoda njegovog zaustavljanja. U 30% slučajeva korisnice su nasilje prijavljivale nakon par mjeseci nasilne torture od strane svojih zlostavljača. Analizirajući podatke možemo uočiti su osobe srednje i starije dobi, nasilje preživljavale i više od deset godina, dok su osobe mlađe dobi nakon kraćeg vremenskog perioda bile spremne da prijave nasilje i izađu iz okvira ukorjenjenih stereotipa i predrasuda.

Period boravka korisnica u Sigurnoj kući Banja Luka se kretao od jednog dana do tri mjeseca, u zavisnosti od pronalaska adekvatnog rješenja za korisnice. Žene koje su odlučile da se vrate nasilniku, odnosno u porodicu u kojoj je bilo nasilja, Sigurnu kuću su napuštale nakon dvije sedmice do mjesec dana.

U toku 2009. godine trideset žena koje su boravile u Sigurnoj kući duži vremenski period su nakon izlaska započele novi život sa svojom djecom. U Sigurnoj kući je do 15 dana boravilo deset korisnica, od 15 do 45 dana četrnaest korisnica, dok je maksimalan period provelo osamnaest korisnica. U dva slučaja korisnicama je produžen boravak duži od tri mjeseca, usljed bezbjedonosne situacije koja je prijetila sa napuštanjem skloništa i nemogućnosti pronalaska bilo kakvog rješenja.

Starosna dob korisnica se kretala od 21 do 89 godina. Najveći procenat žena od 35% se odnosi na žene starosne dobi od 40 do 65 godina. Procenat od 28% korisnica se odnosio na kategoriju žena starosne dobi od 20 do 29 godina starosti, dok 26% korisnica pripada kategoriji od 30 do 39 godina.

Kategoriju stanovništva koje imaju srednju stručnu spremu čini 76% žena, dok 16% ima završenu samo osmogodišnju školu. U poređenju sa prethodne dvije godine možemo konstatovati da je došlo do povećanja broja osoba koje su imale jedan više stepen stručne spreme. Dve korisnice nisu imale nikakvo formalno obrazovanje, dok je jedna imala završenu višu školu. Od ukupnog broja korisnica, 30 korisnica nije bilo zaposleno, dok su u dvanaest slučajeva žene imale osigurana mjesečna primanja po nekom osnovu.

Osam korisnica je u Sigurnoj kući bilo smješteno zajedno sa dvoje djece, dok je njih četrnaest smješteno sa jednim djetetom. U sedam slučajeva korisnice su smještene sa troje ili četvoro djece, dok je dvanaest korisnica boravilo bez djece. Najveći broj djece koja su boravila u Sigurnoj kući su bili uzrasta od 14 do 18 godina i to u 12 slučajeva, dok su u 18 slučajeva djeca bila uzrasta od 8 do 13 godina. U toku godine su u pratnji majki u tri slučaja bile smještene i bebe do godinu dana, što je zahtjevalo nabavku posebne opreme.

Od ukupnog broja 24 korisnice nisu imale vidljive tjelesne povrede koje su zahtjevale ljekarsku pomoć. Ostale korisnice su trebale određene zdravstvene usluge usljed nastalih lakših tjelesnih povreda u vidu krvnih podliva i kontuzija. Većina korisnica nije imala vlastiti stambeni prostor, tačnije osobe koje su vršile nasilje su ostajale u kući. Podrška od strane porodice žrtava je postojala na nivou psihosocijalne podrške, dok je svaka druga pomoć bila isključena što nije poboljšalo položaj žrtava. Samim tim je bila otežana mogućnost pronalaska izlazne strategije, naročito u situacijama u kojima se korisnica zadržavala kraći vremenski period.

IX. Evaluacija rada sa korisnicama Sigurne kuće Banja Luka

Korisnice svakih 15 dana boravka u Sigurnoj kući Banja Luka ispunjavaju evaluacione upitnike u cilju ispitivanja njihovog zadovoljenja uslugama koje Sigurna kuća pruža te poduzimanja odgovarajućih akcija u cilju poboljšanja rada. Upitnik sačinjava 9 pitanja sa slobodnim odgovorima.

Upitnik započinje pitanjem koje se tiče prvog utiska prilikom dolaska u Sigurnu kuću, te nam otkriva određenu dozu straha i neizvjesnosti. Najveći broj korisnica ističe dolazak u Sigurnu kuću kao spas iz situacija nasilja, mada su ipak osjećali veliku nesigurnost od nepoznatog mjesta. Neki su se u početku osjećali nesigurno zbog nedostatka informacija o samom radu i mogućnostima koje pruža Sigurna kuća, ali su ubrzo po smještaju promijenili svoje mišljenje. Najveća nesigurnost je proizilazila iz straha od reakcije djece prilikom dolaska u sklonište i adaptacije novoj sredini i eventualno vaspitnoj ustanovi koju su trebali pohađati. Sama činjenica o izdvojenosti objekta iz gradskog područja te nemogućnost kretanja bez određenog razloga je nakon izvjesnog perioda boravka u Sigurnoj kući kod žena i djece izazivala nelagodu i nestrpljenje.

Sve korisnice su istakle da su zadovoljne smještajem, hranom i uslugama koje se pripremaju unutar kuće. Najveći broj korisnica je istakao da podjednako ima korist od svih aktivnosti, dok određen broj njih naglašava individualne razgovore, te aktivnosti radno okupacione terapije. Najveći problem s kojim su se korisnice susretale su briga za njihovu egzistenciju nakon izlaska iz Sigurne kuće, tačnije briga oko pronalaska zaposlenja i adekvatnog stambenog prostora. Ta briga se naročito pogoršavala u situacijama kada je u potpunosti ili djelimično izostajala mreža socijalne podrške.

X. Pronalaženje izlazne strategije za korisnice Sigurne kuće Banja Luka

Završna faza boravka korisnica i njihove djece u Sigurnoj kući predstavlja rad na pronalasku adekvatne izlazne strategije koja je u najboljem interesu za žene i djecu. Pronalazak izlazne strategije je bio otežan u situacijama kada žrtva ne nailazi na podršku porodice i prijatelja, te u nedostatku adekvatnog tretmana institucija sistema dolazi do pojačanja njenog osjećaja bespomoćnosti. U početku traženja rješenja za poboljšanje svog položaja kod svih korisnica je primjetan strah usljed preuzimanja odgovornosti za vlastitu egzistenciju i nastavak svog i života svoje djece. To je naročito izraženo kod korisnica koje nikada nisu bile zaposlene niti su na bilo koji način doprinosile ranijem kućnom budžetu, te kod žena čija bi buduća mjesečna primanja bili jedini izvor sredstava koji bi pružao određenu egzistenciju. Od vrste posla, mjesečnih primanja koje će ostvarivati i eventualne dodatne finansijske pomoći zavisi i pronalazak budućeg mjesta stanovanja. Mjesečna kirija za potencijalne kuće i stanove mora biti prilagodljiva obzirom na sve mjesečne obaveze koje se moraju podmiriti. Iz tih razloga je najbitniji faktor kod pronalaska izlazne strategije pronalazak adekvatnog zaposlenja.

X.1 Zaposlenje korisnica

Globalna ekonomska kriza je u toku 2009. godine ostavila je brojne posljedice na socijalni sistem u našoj, ali i ostalim razvijenim zemljama. U poređenju sa prethodne dvije godine možemo konstatovati da je primjetan pad interesa za zapošljavanje nove radne snage koja ne spada u kategoriju visokoobrazovanog kadra. Sve je manji broj konkursa za posao koji su se oglašavali u dnevnoj štampi, dok su agencije za zaposlenje postavljale visoke uslove za prijem novog kadra koje u većini slučajeva korisnice Sigurne kuće nisu ispunjavale. Određen broj privatnih poslodavaca je imao određene predrasude prema ženama koje su preživjele porodično nasilje svrstavajući ih na jedan način u svijet socijalne patologije sa brojnim fizičkim i psihičkim posljedicama.

U toku prve godine svog rada Sigurna kuća je uspjela ostvariti jedan vid saradnje sa agencijom za zapošljavanje SPEKTAR Banja Luka. Mala ponuda na tržištu, strogi uslovi prilikom zapošljavanja i potrebe za višim nivoom obrazovanja su uticali na slab rezultat pronalaska posla ovim putem.

Takođe, na osnovu ranije uspostavljene saradnje sa tvornicom obuče "BEMA" i u toku 2009. godine su posao dobile četiri žene, i to tri na samom početku svog dolaska u Sigurnu kuću kako bi dodatno osigurale svoja primanja nakon svog boravka.

Od ukupnog broja osoba, 76% žena je imalo završenu srednju školu, u 18% slučajeva osnovnu školu ili su bez formalnog obrazovanja i u jednom slučaju višu školu. Sama ta činjenica je otežavala mogućnost daljeg osamostaljivanja u smislu pronalaska izlazne strategije vezane za zaposlenje žrtava. Međutim, naša iskustva sa zaposlenjem korisnica i dalje imaju pozitivan trend, jer smo u toku 2009. godine uspjeli pronaći zaposlenje za 59% korisnica, tačnije od 27 korisnica koje su tražile posao, njih 17 je u toku svog boravka ili neposredno prije izlaska iz Sigurne kuće pronašlo određenu vrstu zaposlenja.

X.2 Stambeno zbrinjavanje korisnica

Najveći broj korisnica nije imao vlastiti stambeni prostor, tačnije osobe koje su vršile nasilje su ostajale u kući. Korisnice koje su u toku braka stekle zajedničku imovinu sa suprugom takođe nisu imale mogućnost da u periodu boravka u Sigurnoj kući od tri mjeseca ostvare svoja prava usljed dugotrajne sudske procedure. Položaj nekih korisnica je bio dodatno otežan usljed kreditne zaduženosti za zajedničku imovinu koju nisu mogle trenutno uživati sa svojom djecom. Bračna tečevina je kod velikog broja korisnica u vlasništvu dotadašnjeg vlasnika zemlje, i to u većini slučajeva nekog od članova nasilnikove porodice. Podrška od strane porodice žrtava je postojala na nivou psihosocijalne podrške, dok je svaka druga pomoć bila isključena što je dodatno otežavalo položaj žrtava.

U toku svog boravka u Sigurnoj kući petnaest korisnica je pronašlo stambeni prostor u kojem su započele život sa svojom djecom. Deset žena se vratilo u prethodnu zajednicu, dok se ostali broj žena vratio u staro okruženje ili su počeli živjeti kod nekoga od rodbine.

XII. Podrška nakon izlaska iz Sigurne kuće

Izlaskom korisnica iz Sigurne kuće Banja Luka, naš rad ne prestaje, tačnije on se produžava na period od osamnaest mjeseci nakon izlaska korisnice u smislu davanja podrške u daljem osamostaljenju i praćenja kompletnog slučaja.

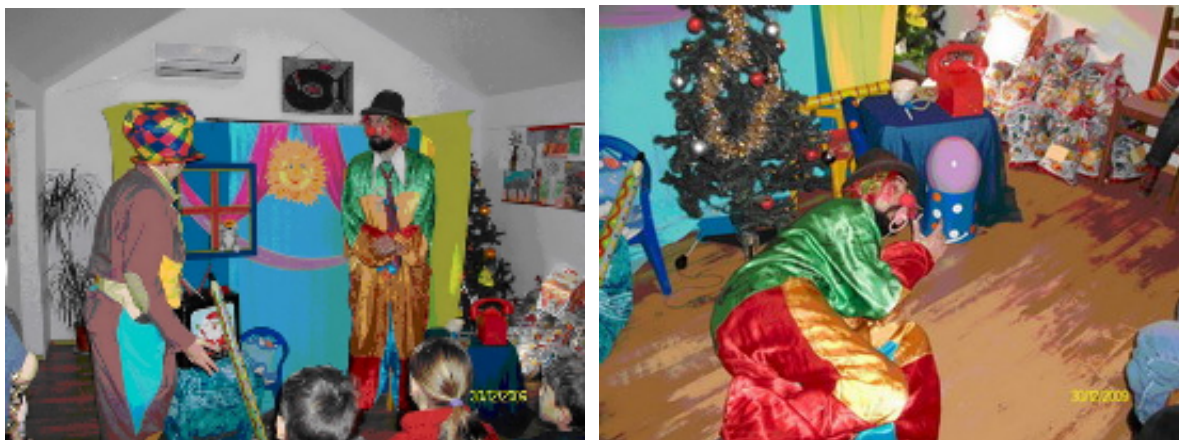
Prilikom izlaska iz Sigurne kuće svaka korisnica potpisuje Izjavu o napuštanju Sigurne kuće bilo da je napuštanje rezultat pronalaska određenog rješenja ili se radi o otkazivanju boravka usljed nemogućnosti daljeg ostajanja zbog neprilagođenosti ili prilikom kršenja kućnog reda i njime regulisanih pravila. U izjavi se tačno navodi adresa i kontakt telefon svake korisnice u slučaju kontaktiranja od strane osoblja Sigurne kuće, kao i eventualno javljanje prilikom promjene adrese i broja telefona.

Kontakt se ostvaruje jednom mjesečno telefonskim putem prilikom kojeg se evidentiraju svi dobijeni podaci o korisnici, njenoj djeci, mjestu stanovanja i zaposlenju. Ukoliko je potrebna određena vrsta pomoći (pravna, psihosocijalna), sve bivše korisnice to mogu da potraže direktnim dolaskom u Sklonište. Kontakt sa korisnicama se obavlja i u slučaju pribavljanja raznih donacija u vidu paketa hrane, higijenskih potrepština, garderobe ili namještaja. Ove godine smo od strane kompanije Delta Maxi-ja, organizacije GENESIS i strane organizacije "Balkanska pomoć" dobili

pomoć u paketima hrane i higijenskih potrepština za žene koje izlaze iz Sigurne kuće, kao i žene koje su u toku godine tu boravile. Na taj način smo uspjeli na određen način pomoći ženama koje sa svojom djecom napuštaju Sklonište u pribavljanju osnovnih životnih potrepština.

U daljem kontaktu sa korisnicama možemo uočiti da su zaposlenja koja su korisnice nakon izlaska pronašli još uvijek aktuelna, kao i da su neke nezaposlene klijenitice uspjele pronaći adekvatan posao.

U sklopu novogodišnje zabave koja se organizuje za svu djecu i žene koje su boravile u Sigurnoj kući, sve korisnice imaju priliku da se opet susretnu sa ženama i djecom sa kojim su proveli određen vremenski period. Tom prilikom za naše najmlađe korisnike/ce se daruju prigodni dječiji paketići i priređuje predstava sa novogodišnjom tematikom (slika 7.,8.).

Slika 7. i 8. Novogodišnja predstava "Dva klovna" prilikom koje su uručeni dječiji novogodišnji paketići

Ovim vidom pružanja podrške nakon izlaska iz Sigurne kuće sve korisnice dobijaju dodatnu psihosocijalnu podršku što utiče na poboljšanje njihovog samopouzdanja i osjećaja da nisu usamljene u svojim problemima.

XII. Ostale aktivnosti

Sigurna kuća Banja Luka je u toku 2009. godine provodila projekat "Učinimo dvorište zelenijim" podržan od strane Australijske ambasade. Cilj projekta je bilo uređenje zelenih površina dvorišta Sigurne kuće. Tom prilikom je oko graničnog vanjskog prostora Skloništa obavljena sadnja sadnica tuji (čempresa), kao i sadnja trave na cijeloj površini dvorišta. Zahvaljujući dobijenim sredstvima omogućena je ponovna gradnja dječijeg pješčanika koji je bio u dotrajalom stanju. Na ovaj način vanjski prostor Sigurne kuće je dobio znatno ljepši izgled što pozitivno utiče na sve osobe koje tu borave.

U januaru 2009. godine Sigurna kuća je imala posjetu delegacije Švicarske organizacije koja je posjetila MUP RS. Kao primjer pozitivne saradnje MUP je izdvojio saradnju sa Sigurnom kućom te je u njenim prostorijama predstavljen rad Udruženja i prikazan pristup problemu porodičnog nasilja.

U toku godine u nekoliko navrata Sigurna kuća je imala posjetu predstavnica OSCE-a, Brankice Tešanović i Elene Gulmadove, koje predsjedavaju Radnom grupom za borbu protiv trgovine ljudima na području banjalučke regije. Predstavica Sigurne kuće je radovno izvještavala Radnu grupu o radu skloništa po pitanju boravka njenih korisnica. OSCE je posebno interesovanje pokazao za pojedine slučajeve gdje je izostala hitnost postupka u slučajevima vršenja nasilja u porodici. Iz

tih razloga predstavnici OSCE su u vidu svoje posmatračke misije nastavili i ove godine pratiti pojedine sudske sporove žena koje su preživjele porodično nasilje.

U toku 2009. godine Sigurna kuća je imala posjetu gđe Brooke Rowe iz SAD-a koja je svojim dolascima pokazala veliko interesovanje za rad našeg Udruženja. Na kraju godine je omogućila nabavku paketa u osnovnim namirnicama, higijenskim potrepštinama, komadima posteljine i kuhinjskog pribora za žene koje napuštaju Sklonište sa svojom djecom. Zahvaljujući njenoj posjeti od strane organizacije Crkve Isusa Hrista i g-dina i gđe Schmoe smo uspjeli obezbjediti pomoć u kupovini 80m2 protukliznih pločica za vanjski betonirani prostor Sigurne kuće, profesionalnu tablu za koš, sto za stoni fudbal i izgradnju vanjske ograde u cilju poboljšanja vanjskog izgleda Skloništa u vrijednosti 2.600 KM.

U sklopu projekta "Žena Danas", Amela Bašić Tomić, koordinatorica Sigurne kuće, Natalija Petrić, magistrica rodni studija i advokatica - pravna savjetnica Udruženih žena i Aleksandar Živanović predstavnik Helsinškog parlamenta građana su u toku mjeseca februar, mart i april sprovedi tri radionice "Rodno osjetljive politike" u Prijedoru, Gradišci i Novom Gradu sa opštinskim službenicima/ama, odbornicima/ama i članovima/cama Komisije za ravnopravnost polova. Fokus radionica je bio na iniciranju potrebe za uvrštavanjem stavke u lokalne budžete za finansiranje smještaja boravka žrtva porodičnog nasilja na osnovu procenjenog godišnjeg broja u Sigurnim kućama.

Koordinatorica Sigurne kuće Amela Bašić Tomić je u septembru mjesecu prisustvovala okruglom stolu u organizaciji Helsinškog parlamenta građana pod nazivom "Status samohranih majki" s ciljem pronalaska načina promjena Porodičnog zakona u svrhu poboljšanja položaja žena koje same izdržavaju djecu bez pomoći drugog roditelja, a ne spadaju u kategoriju samohranih majki.

Koordinatorica Sigurne kuće Amela Bašić Tomić je u septembru mjesecu prisustvovala prezentaciji istraživanja u organizaciji Helsinškog parlamenta građana pod nazivom "Samohrane majke".

Koordinatorica Sigurne kuće Amela Bašić Tomić je u septembru mjesecu prisustvovala okruglom stolu u organizaciji Udruženih žena pod nazivom "Finansiranje Sigurnih kuća u RS" s ciljem pronalaska modela sistemskog rješenja finansiranja Sigurnih kuća.

U oktobru 2009. godine izvršena je posjeta Sigurnoj kući od strane direktorice Agencije za ravnopravnost polova BiH, gđe Samre Filipović Hadžiabdić i Kike Babić Svjetlanović u cilju upoznavanja sa radom samog skloništa i pristupa žrtvama porodičnog nasilja.

Socijalna radnica Sigurne kuće Jasna Panić je učestvovala na seminaru 19. i 20.10.2009. godine u prostorijama zgrade Vlade RS pod nazivom " Porodična grupna konferencija". Seminar se odnosio na predstavljanje novog modela rada u različitim oblastima socijalnih potreba i problema. Radi se o pristupu u kojem se za svaki konkretan problem organizuje mreža srodnika i prijatelja koji će se angažovati, u skladu sa sopstvenim mogućnostima, za preduzimanje određenih aktivnosti, te preuzeti odgovornost za realizaciju dogovorenih koraka. Voditelji seminara bili su Rob van Pagée, Marc Raker, Martin Stam. Učestvovali su predstavnici CSR Banja Luka, CSR Sarajevo, Filozofskog fakulteta Banja Luka, Fakulteta političkih nauka Sarajevo, Udružene žene Banja Luka, te predstavnici drugih nevladinih organizacija.

Socijalna radnica Sigurne kuće Jasna Panić je u novembru 2009. godine učestvovala na seminaru pod nazivom " Planiranje kampanje za izmjene i dopune Porodičnog zakona RS", u organizaciji Helsinškog parlamenta građana. Voditelji seminara bili su Aleksandar Živanović, Centar za medijaciju i Milena Đekić, Metromedia.

XII. Ostvareni kontakti sa institucijama i privatnim preduzećima

Multidisciplinarni pristup žrtvama porodičnog nasilja na teritoriji Banja Luke je znatno unaprijeđen i poboljšan kroz redovne sastanke osoblja Udruženih žena - Sigurna kuća sa predstavnicima Centara za socijalni rad, Ministarstvom unutrašnjih poslova – CJB Banja Luka, Administrativnom službom grada Banja Luka, Gender centrom Vlade RS, te nadležnim Ministarstvom.

Ove godine je Sigurna kuća nastavila saradnju sa Administrativnom službom Grada Banja Luka, i to Sektorom civilne zaštite o kontinuiranom snadbjevanju vode Vatrogasnog društva za potrebe korisnica Sigurne kuće. Na području lokacije Sigurne kuće Banja Luka ne postoji priključak na gradsku vodovodnu mrežu tako da se većina mještana snadbjeva vodom iz prirodnih izvora. S obzirom da je kapacitet Sigurne kuće 24 osobe, te zbog prisutnosti djece potrebe za vodom su prilično velike. Voda se koristi za potrebe održavanja higijene prostora, lične higijene, higijene namještaja, opreme i stvari korisnica Skloništa, te se u ovakvim uslovima ne može koristiti kao voda za piće. Ove godine je preduzeće "Vodovod u sklopu projekta Administrativne službe Grada Banja Luke" okončalo sve pripreme za priključenje domaćinstava na tom području na gradski vodovod, ali usljed nepostojanja predviđenih sredstava u ukupnoj vrijednosti od 2.000,00 KM koliko je potrebno za priključenje, Sigurna kuća nije uspjela izvršiti uplatu pomenutih sredstava.

Preduzeće „Eko tim“ Banja Luka koji je zadužen za uređenje gradskih riječnih obala je po potrebi vršio uređenje dvorišta i obalnog dijela rijeke Vrbas uz Sigurnu kuću.

Sve nabavke hrane, pića i sredstava koja potpadaju pod kućnu hemiju su se odvijajali u kompaniji Interex, sa kojom je obostrano sklopljen Ugovor o nabavci.

Sva nabavka pekarskih proizvoda, voća i povrća se svakodnevno obavljala u lokalnoj prodavnici STR "Škorić" u blizini Sigurne kuće sa kojom takođe postoji kupoprodajni ugovor.

U februaru 2009. godine Sigurna kuća je imala posjetu donatorske organizacije "Balkanska pomoć" koja je našem Skloništu donirala pomoć u vidu paketa dječijih pelena, dječije i ženske garderobe, igraćaka i školskog pribora. Tom prilikom su kontaktirane bivše korisnice radi podjele doniranih stvari.

U martu 2009. godine Sigurnu kuću su posjetile predstavnice EUFOR – LOT-a Mrkonjić Grad, Mariette Hazelhoff i Ilonka de Bie koje su tom prilikom pokazale veliko interesovanje za rad Skloništa i donirale određenu količinu pomoći u vidu dječije garderobe i igraćaka.

U toku 2009. godine Sigurna kuća je imala posjetu g-đe Brooke Rowe iz SAD-a koja je svojim dolascima pokazala veliko interesovanje za rad našeg Udruženja. Na kraju godine je omogućila nabavku paketa u osnovnim namirnicama, higijenskim potrepštinama, komadima posteljine i kuhinjskog pribora za žene koje napuštaju Sklonište sa svojom djecom. Zahvaljujući njenoj posjeti od strane organizacije Crkve Isusa Hrista i g-dina i g-đe Schmoe smo uspjeli obezbjediti pomoć u kupovini 80m² protukliznih pločica za vanjski betonirani prostor Sigurne kuće, profesionalnu tablu za koš, sto za stoni fudbal i izgradnju vanjske ograde u cilju poboljšanja vanjskog izgleda Skloništa u vrijednosti 2.600 KM.

Helsinški parlament građana je u junu mjesecu donirao određenu količinu hrane i higijenskih potrepština u visini 500,00 KM za potrebe žena i djece koje su u tom periodu boravile.

U julu 2009. godine kompanija DELTA MAXI je donirala pomoć u vidu hrane i higijenskih potrepština za žene koje su napustile Sigurnu kuću sa svojom djecom.

Organizacija "Genezis" je u novembru 2009. godine obezbjedila veliku donaciju u vidu posteljine, dječije i ženske garderobe. Posteljina i odjeća su iskorištene za potrebe svih korisnica koje su trenutno boravile kao i za bivše korisnice u zavisnosti od njihovih potreba.

U decembru mjesecu zahvaljujući NVO-e "MOST" Banja Luka obezbjeđena je pomoć u vidu 50 dječijih novogodišnjih paketića koje su donirale porodice iz Velike Britanije. U sklopu novogodišnjih praznika Džender Centar Vlade RS je obezbjedio 5 paketića za djecu iz Sigurne kuće, koji su podjeljeni na novogodišnjoj zabavi. Istom prilikom je organizovana dječija predstava sa novogodišnjom tematikom i prisustvom Deda Mraza čiji su troškovi plaćanja obezbjeđeni preko donacije Helsinškog parlamenta građana, a zahvaljujući prodaji novogodišnjih čestitki Evropskoj komisiji u BiH.

Na inicijativu gdina Umičevića na sjednici Gradske Skupštine u novembru mjesecu 2009. godine je ponovo pokrenuto pitanje obezbjeđenja objekta Sigurne kuće, čiji će ishod biti poznat u toku naredne godine.

XIV. Medijske aktivnosti

U toku vremenskog perioda koji pokriva ovaj izvještaj, osoblje Sigurne kuće Banja Luka i članice Udruženih žena Banja Luka su kontinuirano medijski promovisale rad Sigurne kuće i mogućnosti pomoći koje ono pruža u smislu izlaska iz problema nasilja u porodici kao tabu teme, kao i ohrabrivanja žrtava nasilja da prijave nasilje.

Pisani i elektronski mediji su kao i prethodnih godina pokazivali veliko interesovanje za ovaj vid problematike, te na taj način učestvovali u povećanju svijesti za prijavljivanjem eventualnih slučajeva.

U nastavku ćemo kratko izložiti pregled medijskih aktivnosti po mjesecima:

Januar 2009. godine

- Glas Srpske - Članak o stanju u Sigurnoj kući. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.
- FOKUS – Članak povodom približavanja godišnjice rada Sigurne kuće, kao i pozitivnim i negativnim iskustvima. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.

Februar 2009. godine

- GLAS SRPSKE – Članak o broju korisnica i djece u Sigurnoj kući. Izjavu dala Dragana Miljević, socijalna radnica
- Nezavisne novine – članak problemu porodičnog nasilja i uslugama u Sigurnoj kući, te profilu žrtava nasilja. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.

Mart 2009. godine

- FOKUS – članak o ženskim ljudskim pravima i pravima žena nekad i sad. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće,
- Glas Srpske – Članak o korisnicama Sigurne kuće i načinima psihičkog nasilja. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.
- Nezavisne novine – Članak o nasilju nad ženama i djecom. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.

April 2009. godine

- Nezavisne novine – Članak o nasilju nad ženama i djecom i njihovim pravima. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.

Maj 2009. godine

- Euro blic – najava o zatvaranju Sigurne kuće
- RTRS - najava o zatvaranju Sigurne kuće. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.

Juni 2009. . godine

- Euro blic, Nezavisne novine, Glas Srpske, Fokus, AS; Večernje novosti – članak o zatvaranju Sigurne kuće. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.
- RTRS, ATV, BHT1 – prilog o zatvaranju Sigurne kuće. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.
- RTRS – emisija Žena danas na temu "Finansiranje Sigurnih kuća". U emisiji učestvovala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće i Dijana Tepšić, Džender centar Vlade RS
- PINK – Infotop – Prilog o finansiranju Sigurnih kuća. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.

Juli 2009. godine

- Nezavisne novine – članak o fizičkom i psihičkom zlostavljanju djece u RS. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.

Novembar 2009. . godine

- Ljepota i zdravlje – Priča o načinima pomoći žrtvama porodičnog nasilja. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.
- FOKUS, Glas Srpske, Euroblic, NEZAVISNE NOVINE, Večernje novosti – Članak o kampanji 16 dana aktivizma
- RTRS – Jutarnji program – najava kampanje 16 dana aktivizma. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće.

Decembar 2009. godine

- RTRS – U fokusu – emisija o banjalučkom modelu pružanja pomoći žrtvama porodičnog nasilja. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće
- RTRS – Emisija o žrtvama porodičnog nasilja. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće, Marieta Grbić, medicinska sestra i dvije korisnice Sigurne kuće
- Snimanje filma u organizaciji Agencije za ravnopravnost polova u BiH o stanju ženskih ljudskih prava. Izjava Amele Bašić Tomić, koordinatorice Sigurne kuće
- BEL – prilog o Sigurnoj kući i pružanju pomoći žrtvama porodičnog nasilja. Izjavu dala Amela Bašić-Tomić, koordinatorica Sigurne kuće